การประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO'S Evaluation Model)

AN EVALUATION OF SCHOOL LUNCH PROGRAMME UNDER UDON THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2 BY USING OF **CPO'S** EVALUATION MODEL

[1]ฐิตนิภา เหล็กกล้า, [2]พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ และ [3]นวัตกร หอมสิน

[1]Thitanipa Lekkla, [2]Patcharin Chompuwiset, and [3]Nawattakorn Homsin

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ประเทศไทย

Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

[1]1993wisuda@gmail.com

Received: October 24,2024; **Revised** :November 7, 2024; **Accepted** :December 28,2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 313 คน โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า การประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1) ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนิน

[1] นักศึกษา, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

[3] อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านผลผลิตของโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ; โครงการอาหารกลางวัน; รูปแบบซีโป

Abstract

The purposes of this research were to study the evaluation of school lunch programme under udon thani primary education service area office 2 by using of CPO' S Evaluation Model. The sample group used in the research was 313 school administrators and teachers under udon thani primary education service area office 2. The research instrument was 5-levels estimation scale questionnaire with a reliability value of 0.98. Analyzed by using to find the standard deviation average with steps**.** The results were as follows: The overall result of School Lunch Programme Under Udon Thani Primary Education Service Area Office 2 evaluated By Using of CPO'S Evaluation Model, was at a high level. 1) the practical processes during project implementation was at the highest level 2) the output aspect of the project had the highest level 3) and basic environmental factors of the project have overall opinions at a high level.

Keywords: Project evaluation; school lunch programme; CPO' S Evaluation.

บทนำ

ยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561-2580) ที่สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์โดยการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา สังคม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เชื่อมโยงการดำเนินงานทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับอาหารสู่โภชนาการเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดพื้นฐานเพื่อให้ประเทศไทย มีความมั่นคงทางด้านโภชนาการ เป็นแหล่งอาหารที่มีคุณภาพสูง ปลอดภัยมีคุณค่าทางโภชนาการในการปฏิบัติ ซึ่งโครงการอาหารกลางวันใน

โรงเรียนเป็นโครงการหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยมีหลายโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการโดยมีมื้ออาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในบางโรงเรียนมีการทดลอง ปลูกผัก ปลูกพืชไร่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เพาะเห็ดหรือการทำการเกษตรอื่น ๆ เพื่อนำผลผลิตที่ได้มาสนับสนุนกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโตมีสุขภาพพลานามัยดีขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งไม่เพียงจะส่งผลดีต่อสุขภาพของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการขยายองค์ความรู้ไปสู่ครอบครัวและชุมชนอีกด้วย (สำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2562: 1) การให้บริการอาหารกลางวันเป็นนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ที่รัฐจัดสวัสดิการให้กับเด็กในวัยเรียนระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในราคามื้อละ 21 บาทต่อคนต่อวัน ตลอดปีการศึกษา จำนวน 200 วัน ผ่านการโอนงบประมาณไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศเพื่อส่งต่อให้กับโรงเรียน ทำให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้มากขึ้น ผู้ปกครอง ครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการได้รับสวัสดิการจากรัฐดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 1)

โครงการอาหารกลางวันมีความสำคัญในการพัฒนาร่างกายของเด็กมีสุขภาพพลายามัยสมบูรณ์แข็งแรง และมีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์ จัดอาหารกลางวันที่มีทั้งปริมาณ และคุณค่าทางโภชนาการสูง โรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถช่วยนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการโดยมีมื้ออาหารกลางวันในโรงเรียนเป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ การดำเนินโครงการและพิจารณาตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการเพื่อดำเนินการต่อไปจะยุติหรือนำเข้าข้อมูลโดยปัญหาอุปสรรคที่พบนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของโครงการ (สมจิต แก้วแสงขวัญ, 2545: 16) เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยเทียบกับเกณฑ์ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและเป็นกิจกรรมที่ใช้วิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ มีขั้นตอนที่สำคัญๆ คือ วิเคราะห์เป้าหมายหรือสิ่งที่มุ่งประเมินกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการประเมิน ออกแบบประเมิน สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานการประเมิน (สุพักตร์ พิบูลย์, 2551: 4) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นการประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การประเมินแบบ

ซีโป (CPO’ S Evaluation Model) ผู้วิจัยได้ศึกษาภาระหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดโครงการอาหารกลางวัน ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การประเมินแบบซีโป (CPO’ S Evaluation Model) เพื่อให้ทราบว่าโครงการดังกล่าว ประสบความสำร็จหรือไม่เพียงใดมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร มีงบประมาณเพียงพอ กับการดำเนินการหรือไม่ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินโครงการ ซึ่งจะประเมินเชิงปริมาณโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CPO

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การประเมินแบบซีโป (CPO’ S Evaluation Model)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO’ S Evaluation Model) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,626 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 313 คน

คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ เริ่มจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบ่งสัดส่วนตามจำนวนประชากรจำแนกผู้บริหารและครูผู้สอนตามอำเภอเป็น 6 อำเภอ คือ อำเภอกุมภวาปี อำเภอโนนสะอาด อำเภอศรีธาตุ อำเภอวังสามหมอ อำเภอหนองแสง และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม ได้ครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอกุมภวาปี จำนวน 99 คน อำเภอโนนสะอาด จำนวน 46 คน อำเภอศรีธาตุ จำนวน 49 คน อำเภอวังสามหมอ จำนวน 60 คน อำเภอหนองแสง จำนวน 35 คน และอำเภอประจักษ์ศิลปาคมจำนวน 25 คน รวมทั้งหมดจำนวน 313 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การประเมินแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) แบ่งการประเมิน 3 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context) การประเมินโครงการอาหารกลางวัน

2.2 ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ (Process) การประเมินโครงการอาหารกลางวัน

2.3 ด้านผลผลิตของโครงการ (Outcome) การประเมินโครงการอาหารกลางวัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลใน การประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การประเมินแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสอบถาม สำหรับผู้บริหาร ผู้ดำเนินโครงการ และผู้เข้าร่วมโครงการ แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 การประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยคำนึงถึงคำถามที่คลอบคลุมถึงการประเมินด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context) แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยคำนึงถึงคำถามที่คลอบคลุมถึงการประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ (Process) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 การประเมินโครงการอาหารกลางวัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยคำนึงถึงคำถามที่คลอบคลุมถึงการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ(Outcome) เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.45 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 71.89 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 71.89 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี ร้อยละ 47.92

2. การประเมินด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ (Context)

ผลการประเมินด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ ของการประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, S.D.= 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1.1 โครงการอาหารกลางวันมีความเหมาะสมกับความจำเป็นของโรงเรียน (= 4.76, S.D.= 0.50) และรองลงมา คือ ข้อ 1.19 ราคาวัตถุดิบ เครื่องปรุง แก๊ส และวัสดุ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหารมีราคาสูงขึ้นมาก ($\overline{X}$ = 4.67, S.D.= 0.53) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1.15 โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณตรงระยะเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 3.54, S.D.= 1.12)

3. การประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ (Process)

ผลการประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการของการประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.57, S.D.= 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 2.10 โรงเรียนกำหนดระยะเวลาในการพักรับประทานอาหารแต่ละชั้นเรียนอนุบาล–ประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่เวลา 11.00น. เหมาะสม ($\overline{X}$ = 4.91, S.D.= 0.29) รองลงมา คือ ข้อ2.4 โรงเรียนการจัดซื้อจัดจ้างดำเนินการถูกต้องตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐพ.ศ.2560 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ($\overline{X}$ = 4.80, S.D.= 0.53) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2.3 โรงเรียนดำเนินการจัดอาหารกลางวันโดยวิธีจ้างเหมาประกอบอาหาร (ปรุงสำเร็จ) ($\overline{X}$ = 3.73, S.D.= 1.24)

4. การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Outcome)

ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการของการประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51, S.D.= 0.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 3.1 นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน ทุกวัน ($\overline{X}$ = 4.68, S.D.= 0.47) และรองลงมา คือ ข้อ 3.2 นักเรียนได้รับประทาน

อาหารครบ 5 หมู่ และถูกสุขลักษณะ (= 4.67, S.D.= 0.47) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3.9 นักเรียนได้ฝึกพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารกลางวัน ($\overline{X}$ = 4.25 , S.D.= 0.72)

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) จาก 3 ด้าน การประเมินโครงการอาหารกลางวัน การประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ เป็นลำดับที่ 1 การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ เป็นลำดับที่ 2 และด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ เป็นลำดับสุดท้าย

อภิปรายผล

ผลการประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้การประเมินแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้การประเมินแบบซีโป (CPO' S Evaluation Model) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

1.1 ด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ(Context) ของการประเมินโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด 2 อันดับแรกคือ คือ โครงการอาหารกลางวันมีความเหมาะสมกับความจำเป็นของโรงเรียน ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือราคาวัตถุดิบ เครื่องปรุง แก๊ส และวัสดุ อุปกรณ์ ในการประกอบอาหารมีราคาสูงขึ้นมาก ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ และประเด็นที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณตรงระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา บพิตรสุวรรณ (2551: 91-98) ได้ประเมินผลโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี กิจกรรมในรายละเอียดที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด การจัดตั้งกองทุนข้าวหรือผ้าป่าเพื่ออาหารกลางวัน การประเมินโครงการอาหารกลางวัน พบว่า ปัญหาของโครงการอาหารกลางวันที่มีอยู่มาก ได้แก่ ครูมีงานทำเพิ่มขึ้นทำให้การสอนไม่เต็มที่ อาหารสดราคาแพงและขาดทุน

1.2 ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ (Process) ของการประเมินโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด 2 อันดับแรก คือ ข้อ โรงเรียนกำหนดระยะเวลาในการพักรับประทานอาหารแต่ละชั้นเรียนอนุบาล–ประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่เวลา 11.00 น. เหมาะสม ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ โรงเรียนการจัดซื้อจัดจ้าง

ดำเนินการถูกต้องตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมากที่สุด ตามลำดับ และประเด็นที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนดำเนินการจัดอาหารกลางวันโดยวิธีจ้างเหมาประกอบอาหาร (ปรุงสำเร็จ) ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บร็อคแมน (Borgman, 1984: 44) การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยศึกษาเฉพาะคุณภาพของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลในการบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และพัฒนารูปแบบของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ผลการวิจัยพบว่า ผู้รับผิดชอบโคงการ จะขึ้นตรงต่ออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนถ้าไม่พิจารณาถึงขนาดโรงเรียนแล้ว นโยบายการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนทุกขนาด ควรจ้างโภชนาการเป็นผู้ดำเนินการให้บริการอาหารกลางวันและผู้ประกอบการอาหารควรได้รับประกาศนียบัตรด้านอาหารและโภชนาการโดยเฉพาะ

1.3 ด้านผลผลิตของโครงการ (Outcome) ของการประเมินโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประเด็นที่มีผลการประเมินสูงสุด2 อันดับแรก คือ นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน ทุกวัน ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนได้รับประทานอาหารครบ 5 หมู่และถูกสุขลักษณะ ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมากที่สุด ตามลำดับ และประเด็นที่มีผลการประเมินน้อยที่สุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ นักเรียนได้ฝึกพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารกลางวัน ซึ่งผลการประเมินอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทุเรียน พันธ์ปรุ (2551: 61-63) ได้ประเมินผลโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนอนบาลจิตอาทร จังหวัดสมุทรปราการ ด้านผลผลิตของโครงการ พบว่าด้านภาวะโภชนาการ ด้านการได้รับประทานอาหารกลางวัน และสุขนิสัยในการรับประทานอาหารนักเรียนมีความเหมาะสมสูงที่สุด

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การประเมินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO’ S Evaluation Model) ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ โรงเรียนกำหนดระยะเวลาในการพักรับประทานอาหารแต่ละชั้นเรียนอนุบาล–ประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่เวลา 11.00 น. เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ ในประเมินโครงการอาหารกลางให้เหมาะสมต่อ

การดำเนินอาหารกลางวันนักเรียน แนวทางที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน โดยใช้รูปแบบซีโป (CPO’ S Evaluation Model) และด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณตรงระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินประเมินโครงการอาหารกลางวัน องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปปฏิบัติและประเมินปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เจษฎา บพิตรสุวรรณ. (2551). *การประเมินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทุเรียน พันธ์ปรุ. (2551). *การประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียนอนุบาลจิตอาทร จังหวัดสมุทรปราการ.* บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สมจิต แก้วแสงขวัญ. (2545). *การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: สถาบันราชภัฏนครปฐม.

สำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *แผนปฏิบัติการด้านโภชนาการระดับชาติ 5 ปี พ.ศ. 2562-2566.* กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พบลิชชิ่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ประจำปีการศึกษา 2566.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุพักตร์ พิบูลย์. (2551). *“แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน”ในประมวลสาระชุดวิชาการประเมิน และการจัดโครงการประเมิน.* พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Borgman, N. D. (1984). Administration of School Lunch Programs for Small, Medium and Large School. *Dissertation Abstracts International, 44*(1), 1982-A.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่).* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

